

Notitie “Misbruik en oneigenlijk gebruik” Tomingroep

Inleiding

In het kader van de Rechtmatigheidsverantwoording en het bijbehorende controleplan is het gewenst dat Tomingroep haar beleid inzake Misbruik en Oneigenlijk gebruik formuleert. Deze nota bevat de uitgangspunten om misbruik en oneigenlijk gebruik te bestrijden. Daarbij gaat het niet om nieuwe regels maar om een beschrijving van het bestaande beleid. Uiteraard voldoet Tomingroep in haar beleid aan alle bestaande wettelijke eisen die op dit onderwerp van toepassing zijn.

Met deze notitie wordt aangetoond dat het Dagelijks Bestuur voldoende waarborgen heeft genomen om te voorkomen dat misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving plaatsvindt waardoor overheidssubsidies ten onrechte zijn verstrekt dan wel voor verkeerde doelen zijn aangewend.

Definitie Misbruik en oneigenlijk gebruik

Misbruik is een onrechtmatige handeling. Bij oneigenlijk gebruik wordt feitelijk gehandeld in overeenstemming met wet- en regelgeving, maar is er wel sprake van handelen in strijd met het doel en de strekking van de wet- en regelgeving.

Rechtmatigheid

Rechtmatigheid is een van de kernbegrippen van goed (overheids)bestuur. Burgers en bedrijven moeten erop kunnen vertrouwen dat een organisatie als Tomingroep publieke gelden rechtmatig verwerft en besteedt en dat het bestuur erop toeziet dat dit gebeurt. Het oordeel over de rechtmatigheid maakt niet langer deel uit van de controleverklaring van de accountant, maar is de verantwoordelijkheid geworden van het Dagelijks Bestuur van het Werkvoorzieningsschap Tomingroep.

Het Dagelijks Bestuur zal de rechtmatigheid toetsen aan de volgende drie criteria:

1. Het begrotingscriterium

Financiële beheershandelingen dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's.

2. Het Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld in de regelgeving en hebben betrekking op aspecten zoals: doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

3. Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Onder misbruik wordt zoals gesteld verstaan het opzettelijk foutieve informatie geven om ten onrechte voordeel te behalen. Dat is fraude. Oneigenlijk gebruik is misbruik van de ‘mazen in de wet’, als het wel conform de letter van de wet is, maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

Ad 3: Misbruik en oneigenlijk gebruik

Misbruik en oneigenlijk gebruik gaat zowel over mogelijkheden voor fraude, diefstal of andere vormen van zelfverrijking in de organisatie, ambtelijk en bestuurlijk, als over misbruik van regelingen door burgers, bedrijven en instellingen. In deze regelingen moeten waarborgen zijn om misbruik te voorkomen. Extern geldt dat geen middelen de deur uitgaan zonder toetsing aan geldende regelgeving.

Een bijzondere vorm van misbruik is 'ondermijnende criminaliteit'. Een exacte definitie daarvan is moeilijk in een zin samen te vatten. Grofweg betekent het de vermenging van de onderwereld en de bovenwereld, de sluipende bedreiging van de integriteit van het openbaar bestuur, overheidsambtenaren en bedrijfsleven, bedreigde bestuurders en ambtenaren, afpersingspraktijken, de innesteling van criminele fenomenen in buurten en woonwijken of het ontstaan van 'vrijplaatsen'. Om misbruik te voorkomen moeten we niet alleen naar buiten kijken, maar ook naar ons eigen handelen. Intern gelden zaken als gedragsregels, functiescheiding in (financiële) processen, aanspreekgedrag en collegiale toetsing.

Integriteitsbeleid Tomingroep

Integer handelen en het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik zijn bij Tomingroep op diverse manieren gewaarborgd.

TOP-principes

Sinds 2015 gelden er even zgn. TOP-principes in de organisatie, waar iedereen zo nodig op wordt aangesproken. TOP staat voor de kernwaarden van Tomingroep: Trots, Ondernemend, Professioneel. De TOP-principes luiden als volgt:

1. We zijn gedreven en flexibel
2. Hart voor de klant en voor elkaar
3. Afspraak is afspraak
4. Iedereen doet mee
5. Initiatief inspireert
6. Samen gaan we altijd voor een 10
7. Variatie is onze kracht

Met name principe 3 en principe 6 hebben betrekking op professioneel handelen, waaronder ook het handhaven van vastgelegde procedures. Onder professioneel handelen verstaan wij ook het hanteren van algemeen aanvaarde uitgangspunten.

Deze principes zijn de toetssteen voor gedragsafspraken. Gedragsafspraken over goed werknemerschap. Ze geven de grenzen aan ten aanzien van nevenfuncties, belangenverstrengeling, gelijke behandeling en de omgang met geschenken en giften, uitnodigingen voor reizen en congressen etc.

Procedures en protocollen

Tomingroep kent een uitgebreid handboek met procedures en protocollen, dat voor alle medewerkers te raadplegen is via het intranet. Het handboek bevat onder andere procedures voor het vieren van jubilea, afscheid en dergelijke, inclusief bedragen die besteed mogen worden aan cadeautjes, receptie etc. Ook voor afdelingsuitjes gelden vaste regels.

Verder zijn er strakke procedures voor het aanschaffen van zaken, het inhuren van personeel, het etc., waarbij telkens is gewaarborgd dat hoger leidinggevenden aanvragen moeten aftekenen.

In elke arbeidsovereenkomst zijn regels opgenomen met betrekking tot geheimhoudingsplicht, bescherming persoonsgegevens, nevenfunctie en arbo, milieu en veiligheid.

De financiële administratie hanteert heldere regels over vier-ogenprincipe, functiescheiding etc. Over het bedrijfsmatig handelen legt de directie transparant verantwoording af aan de Raad van Commissarissen, die hierop strikt toeziet.

Klachten, geschillen en klokkenluiders

Voor alle medewerkers, stagiairs, vrijwilligers etc. staan de klachtenprocedure, de geschillenregeling en de klokkenluidersregeling open. De klachtenprocedure heeft betrekking op ongewenste omgangsvormen; de geschillenregeling gaat over geschillen die voortvloeien uit de

arbeidsovereenkomst en de klokkenluidersregeling gaat over misstanden in het bedrijf. De klokkenluidersregeling is via de website van Tomingroep voor iedereen te vinden.

Aanspreken en handhaven

We streven naar een cultuur waarin mensen elkaar aanspreken op ongewenst gedrag in brede zin.

We hanteren daarbij de vier A's: Afstemmen, Afspreken, Aanmoedigen, Aanspreken.

In de hele organisatie vindt regelmatig werkoverleg plaats waarin gedragsregels en omgangsvormen een plek kunnen krijgen. Daarnaast heeft elke medewerker op reguliere basis een gesprek met de leidinggevende over het eigen functioneren en de mogelijkheden om zich daar verder in te ontwikkelen.

Uiteraard heeft Tomingroep ook een duidelijk sanctiebeleid waarin de stappen zijn vastgelegd voor het formeel waarschuwen en het uitvoeren van disciplinaire maatregelen.

De aanspreekcultuur wordt versterkt met behulp van een meldknop op intranet, waarmee iedereen een melding kan maken van ongewenst of ongeoorloofd gedrag of een gevaarlijke situatie.

Subsidiebeleid

Het beleid rond subsidies is een belangrijk onderwerp in verband met misbruik en oneigenlijk gebruik. Binnen Tomingroep werken we met verschillende subsidiestromen. De grootste stromen zijn de Wsw-subsidie, de rijkssubsidie die een-op-een door de deelnemende gemeenten wordt doorgestort aan het Werkvoorzieningsschap, en de Loonkostensubsidie (LKS), die per Participatiewet-medewerker wordt berekend en door de desbetreffende gemeente wordt overgemaakt naar Tomingroep BV. Voor de LKS maken de gemeenten gebruik van het zgn. preferente LKS-proces, waardoor deze procedure voor elke gemeente min of meer op dezelfde wijze gebeurt. Intern is er gezorgd voor een goede aansluiting tussen de Financiële administratie en de P&O-administratie, waardoor gemonitord wordt dat afgesproken LKS daadwerkelijk wordt ontvangen en dat mutaties op de juiste wijze worden verwerkt. Via kwartaalrapportages worden het Algemeen Bestuur en de Raad van Commissarissen op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen en daarmee, impliciet, ook van de besteding van de ontvangen subsidies.

Verder ontvangt Tomingroep op meer incidentele basis andere subsidies, zoals bijvoorbeeld via het Regionaal Mobiliteitsteam voor het van werk naar werk begeleiden van boventallige medewerkers en voor het organiseren van taaltrainingen op de werkvloer. Deze subsidies worden volgens de daarvoor geldende regels verantwoord.

Tomingroep verstrekt zelf geen subsidies aan derden. Regels om misbruik of oneigenlijk gebruik van verstrekte subsidies tegen te gaan, zijn er dan ook niet.

Focus van de interne controle

Gevoelige processen

Op basis van de risico-inventarisatie zijn onderstaande processen als de meest gevoelige geïdentificeerd als het gaat om misbruik en oneigenlijk gebruik:

1. Inkopen en aanbestedingen. Een mogelijke vorm van misbruik is dat iemand zich wil verrijken door een nefactuur naar Tomingroep te sturen in de hoop dat deze wordt betaald, terwijl de prestatie niet (geheel) is geleverd. Ook kan het voorkomen dat een medewerker zaken bestelt op rekening van Tomingroep maar privé gebruikt;
2. Salarissen en declaraties. Het risico dat een medewerker een te hoog salaris krijgt toegekend, te veel uren declareert of declaraties opvoert voor zaken die niet binnen de regels vallen;
3. Betalingen bankrekening(en). Het risico dat een medewerker een bedrag overboekt naar zijn/haar eigen rekening of die van een tussenpersoon, zonder dat daar een (volledige) prestatie tegenover staat.

De administratieve organisatie en interne beheersing bevat beheersmaatregelen om bovenstaande risico's tegen te gaan. De financial controller van Tomingroep controleert het bestaan, de opzet en werking van deze maatregelen en brengt hierover verslag uit aan het Dagelijks Bestuur.

Privacy en databeveiliging

Misbruik en oneigenlijk gebruik van persoonsgegevens zijn een onderkend risico bij Tomingroep. Zoals gezegd zijn hierover regels opgenomen in alle arbeidsovereenkomsten. Daarnaast is er een privacyteam actief waarvan de functionaris gegevensbescherming en de privacy officer deel uitmaken. Alle medewerkers die op het netwerk werken, krijgen regelmatig onlinetrainingen aangeboden en worden getest via nep-fishing mails. Daarnaast zijn er regels voor het niet onbeheerd achterlaten van gevoelige informatie. Op intranet is er een meldknop voor (vermoeden van) datalekken met een heldere procedure voor het, indien nodig, doen van een melding bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

Conclusie

Deze notitie Misbruik en Oneigenlijk Gebruik Tomingroep bevat het normatief kader waarmee Tomingroep haar beleid op dit terrein vormgeeft. Voor een belangrijk deel gaat dit om houding en gedrag. Voor een ander deel gaat het om het vastleggen van waarborgen in beleid, uitvoering en control. Deze zijn in de specifieke regelingen en procesbeschrijvingen opgenomen en worden getoetst in het interne controleplan. Deze nota geeft het overkoepelende kader, de uitgangspunten en richtlijnen hiervoor.

Bij de Interne Controle krijgen de aspecten Misbruik en Oneigenlijk gebruik aandacht door het toetsen van de meest risicovolle processen op deze criteria. Als onderdeel van de Rechtmatigheidsverantwoording evalueren wij jaarlijks de werking van het beleid inzake Misbruik en Oneigenlijk gebruik.

In onze manier van werken hebben we blijvend aandacht voor integriteit.